

Životní jubileum Ing. Marie Váňové, CSc.

Marie Váňová je známou osobností v oblasti ochrany rostlin. Za mimořádný přínos k rozvoji vědy a výzkumu v agrárním sektoru jí byla Českou akademií zemědělských věd v listopadu 2024 udělena stříbrná medaile. V roce 2009 jí byla za zásluhy v rostlinolékařství udělena medaile Ctibora Blattného. Dodnes se uplatňuje v oblasti poradenství, a to jako specialista konzultantka. Přednáší na seminářích a konferencích pro pěstitele i další odborníky. Při příležitosti jejího životního výročí jsem jí položila několik otázek.

Paní inženýrko, v letošním roce si připomínáme Vaše významné životní výročí. Je to pro Vás jistě příležitost ohlédnout se zpět. Jaké máte vzpomínky na Vaše dětství a na rodiče, co Vám dali do života?

Narodila jsem se ke konci války v relativně chudém kraji, na Vysočině. Měla jsem ale štěstí, že se nám, mě i mojí sestře, rodiče snažili ulehčit těžké časy padesátých let tím, že nám umožnili vzdělání. Tak se jim podařilo povznést nás z určité beznaděje tohoto období. Vystudovala jsem jedenáctiletou střední školu v Havlíčkově Brodě a následně Vysokou zemědělskou školu v Brně (dnes Mendelova univerzita v Brně). Jiná možnost nebyla, ale obě školy byly úžasné, se vzdělanými učiteli a profesory, a také společnost nadaných spolužáků byla motivující. Mnohá přátelství z těch dob trvají až dodnes.

Jaký byl začátek Vaší profesní kariéry?

Nejdelší část života jsem strávila v Kroměříži, a s Kroměříží je také spjat můj profesní život. V roce 1970 jsem nastoupila do tehdejšího Výzkumného ústavu obilnářského, kterému jsem zůstala věrná až dodnes (dnes Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž). Byla jsem zaměstnána ve výzkumné instituci, která v průběhu více než padesáti let, jež jsem tam strávila, prodělala mnoho reorganizací. Výzkum však vždy zůstal hlavní náplní.

Úzce jsem spolupracovala s Dr. Ing. Jaroslavem Benadou, CSc. o čemž svědčí i odborné příspěvky, které jsme publikovali v 70. a 80. letech. Začali jsme pracovat na problematice integrované ochrany obilovin se zaměřením na plevele a choroby. Spolupracovali jsme s Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským, zejména s jeho odborem ochrany rostlin v Brně a s ostatními výzkumnými pracovišti na povolování přípravků na ochranu rostlin, na diagnostice chorob především na obilovinách a na výzkumných úkolech se zaměřením na stabilitu výnosu a kvalitu produkce. Byla jsem vedoucí oddělení ochrany rostlin, které bylo ke konci osmdesátých let znovu obnoveno a nyní úspěšně pokračuje pod vedením Dr. Ing. Ludvíka Tvarůžka. Tímto oddělením postupně prošlo mnoho úspěšných kolegů, kteří dnes pracují na jiných pracovištích, ale myslím si, že si od nás odnesli pozitivní vztah k zemědělskému výzkumu a dobře chápou i současnou složitou situaci související s klimatickými změnami a s nutností zapojit se do hledání nových udržitelných postupů.

S jakými lidmi jste se v průběhu těch mnoha let setkávala?

Vzpomínám především na ty vědecké, ale i technické pracovníky, kteří mi předávali své zkušenosti a dávali mi užitečné rady. Postupem let jsem se utvrzovala v přesvědčení, že věda byla, je a určitě i v budoucnu bude nejen významnou hnací silou společnosti, ale také osobním příjemným zážitkem, pokud je člověk zvědavý, pracovitý a ochotný učit se stále nové věci. Náš ústav byl zaměřen na aplikovaný výzkum, a tak jsem měla příležitost spolupracovat nejen s mnoha vědeckými a výzkumnými pracovníky z jiných obdobně zaměřených

ústavů a vysokých škol, ale také se zástupci státních podniků, chemických firem, s osiváři i s jednotlivými zemědělci, a to jak na Moravě, tak v i Čechách.

Další možností, jak se setkat se specialisty ve svém oboru byly jistě i odborné cesty do zahraničí.

Účast na konferencích a dalších akcích doma i v zahraničí byla pro mne i mé spolupracovnice vizitkou naší práce a dodávala chuť posunovat zemědělský výzkum dál. Kromě sousedních zemí jako jsou Slovensko, Maďarsko nebo Německo jsem se zúčastnila i pracovních cest do Švýcarska, Francie, Dánska, Nizozemí, Izraele a do USA. Také tam jsem se setkávala s inspirativními osobnostmi, nově získané poznatky jsem se snažila uplatnit u nás doma.

Jako pracovnice ve výzkumu jste publikovala odborné články ve specializovaných časopisech. Vaše články určené zejména zemědělské praxi vyšly např. v Zemědělských novinách, Farmáři, Úrodě, Obilnářských listech, v Zemědělci, Agromagazínu, Agrárním obzoru, Agromanuálu, v Rostlinolékaři, Kvasném průmyslu i Listech cukrovarnických a řepařských, ale publikovala jste také v několika mezinárodních vědeckých časopisech.

Publikace ve vědeckých časopisech jsou konkrétní vizitkou práce výzkumných a vědeckých pracovišť. Jejich kvalita je posuzována a připomínkována v recenzních řízeních, a tak je zaručena jejich aktuálnost a objektivita. V tomto směru jsem se podílela na článcích v časopisech *Biologia Plantarum*, *Plant Protection Science*, *Plant, Soil and Environment*, *Cereal Research Communications*, *Journal of Agricultural and Food Chemistry* a *Zeitschrift für Pflanzenkrankheiten und Pflanzenschutz*. Byla jsem členkou redakčních rad časopisu *Rostlinolékař* a dvou prestižních časopisů *Plant, Soil and Environment* a *Plant Protection Science*, čehož si velmi vážím. Také to významným způsobem rozšířilo mé osobní kontakty s ostatními vědeckými pracovišti a jejich zástupci v uvedených redakčních radách.

Co byste řekla na závěr, a jaké je Vaše poselství pro další generaci výzkumníků?

Chtěla bych poděkovat mnoha kolegům z mé generace za celoživotní inspiraci pro každodenní práci i pro řešení výzkumných úkolů v projektech Grantové agentury i v projektech Ministerstva zemědělství. Mladé generaci přeji, aby byli pracovití, houževnatí, svědomití, a aby plně využili svého talentu pro výzkumnou a vědeckou práci. Ať potkávají chytré a talentované spolupracovníky, od kterých se toho můžou hodně naučit, aby později mohli své vědomosti předávat dál.

Děkuji Vám za rozhovor

Mgr. Věra Kroftová